

PŘIJATÉ TEXTY

P10_TA(2025)0149

Nářízení proti odlesňování: seznam zemí, které jsou zařazeny do kategorií „nízké riziko“ nebo „vysoké riziko“

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 9. července 2025 o prováděcím nařízení Komise (EU) 2025/1093 ze dne 22. května 2025, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1115, pokud jde o seznam zemí, které jsou zařazeny do kategorií „nízké riziko“ nebo „vysoké riziko“ produkce relevantních komodit, jejichž relevantní produkty nejsou v souladu s čl. 3 písm. a) (2025/2739(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na prováděcí nařízení Komise (EU) 2025/1093 ze dne 22. května 2025, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1115, pokud jde o seznam zemí, které jsou zařazeny do kategorií „nízké riziko“ nebo „vysoké riziko“ produkce relevantních komodit, jejichž relevantní produkty nejsou v souladu s čl. 3 písm. a)¹,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1115 ze dne 31. května 2023 o dodávání na trh Unie a vývozu z Unie některých komodit a produktů spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů a o zrušení nařízení (EU) č. 995/2010², a zejména na článek čl. 29 odst. 2 uvedeného nařízení,
- s ohledem na článek 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí³,

¹ Úř. věst. L, 2025/1093, 23.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1093/oj.

² Úř. věst. L 150, 9.6.2023, s. 206, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj>.

³ Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>.

- s ohledem na čl. 115 odst. 2 a 3 jednacího řádu,
- s ohledem na návrh usnesení Výboru pro životní prostředí, klima a bezpečnost potravin,
- s ohledem na plenární hlasování Evropského parlamentu dne 14. listopadu 2024 o nařízení, kterým se mění nařízení (EU) 2023/1115, pokud jde o ustanovení týkající se dne použitelnosti,

Obavy týkající se kvality údajů a metodické spolehlivosti

- A. vzhledem k tomu, že navrhovaná kategorizace zemí podle rizika v souladu s nařízením (EU) 2023/1115 neodráží s dostatečnou přesností současnou situaci v dotyčných zemích, neboť vychází ze zastaralých údajů a nezahrnuje všechny relevantní a dostupné ukazatele rizik;
- B. vzhledem k tomu, že prováděcí nařízení Komise (EU) 2025/1093 neodráží s dostatečnou přesností reálné podmínky v dotčených zemích, neboť nezohledňuje klíčové faktory reálného světa, zejména současnou dynamiku využívání půdy a degradaci lesů; vzhledem k tomu, že uznání degradace jako rizikového faktoru by vedlo k zařazení některých členských států do vyšších rizikových kategorií, což by zpochybnilo předpoklad, že dodavatelské řetězce v Unii jsou automaticky nízkorizikové¹;
- C. vzhledem k tomu, že v metodice nejsou dostatečně zohledněny důležité změny, k nimž došlo od 31. prosince 2020 v oblasti správy, trendů odlesňování a mechanismů prosazování právních předpisů, což je mezní datum uvedené v článku 2 nařízení (EU) 2023/1115;
- D. vzhledem k tomu, že údaje, z nichž se vychází při kategorizaci rizik, pocházejí především z Globálního posouzení lesních zdrojů, které provádí Organizace OSN pro výživu a zemědělství, přičemž nejnovější údaje předložené jednotlivými zeměmi týkající se celého cyklu pocházejí z období před rokem 2020, což znamená, že tyto údaje neposkytují dostatečně věrný či spravedlivý obraz nedávného úsilí jednotlivých států v oblasti prevence odlesňování, nejnovějších opatření týkajících se využívání půdy, zlepšení satelitního monitorování v reálném čase a nejnovějších trendů odlesňování v některých zemích²;
- E. vzhledem k tomu, že metodika kategorizace zemí podle rizika není dostatečně transparentní, pokud jde o způsob vážení různých rizikových faktorů, a nezohledňuje různost regionálních podmínek v rámci jednotlivých zemí; vzhledem k tomu, že následkem toho vznikají vážné pochybnosti ohledně spravedlnosti a věrohodnosti

¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/how-are-european-forest/how-are-european-forest-ecosystems-doing>.

² <https://www.fao.org/forest-resources-assessment/en>.

metodiky klasifikace;

- F. vzhledem k tomu, že metodika kategorizace zemí podle rizika je chybná, protože se zaměřuje především na souhrnnou historickou míru odlesňování a tento přístup nebere v úvahu vícerozměrnost rizika odlesňování a nezohledňuje celý rozsah ukazatelů stanovených v článku 29 nařízení (EU) 2023/1115;
- G. vzhledem k tomu, že přístup, na kterém je založená současná metodika stanovená v nařízení (EU) 2023/1115, neposkytuje dostatečnou flexibilitu pro zohledňování včasných aktualizací, což vytváří značnou nejistotu na trhu a potenciální volatilitu;
- H. vzhledem k tomu, že bez jasně definovaného mechanismu pravidelného a transparentního přehodnocování dochází k tomu, že země jsou zařazeny do rizikových kategorií, které neodpovídají měnícím se podmínkám, což narušuje účinnost nařízení (EU) 2023/1115 i fungování světových komoditních trhů;
- I. vzhledem k tomu, že není-li jasně stanoveno, jakým způsobem mohou země na základě prokazatelného pokroku dosáhnout přeřazení do jiné kategorie rizika, zpochybňuje význam nařízení (EU) 2023/1115 jako pozitivního pobídkového mechanismu a omezuje jeho potenciál podporovat udržitelnou transformaci v podmínkách praxe;

Analýza výzev v první rizikové kategorii zemí (kategorie „nízké riziko“)

- J. vzhledem k tomu, že kritérium čistého úbytku lesů mezi lety 2015 a 2020, které se používá k určení kategorie nízkého rizika uvedené v čl. 29 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) 2023/1115, zohledňuje celkový úbytek lesní plochy, a nikoli odlesňování podle užší definice uvedené v tomto nařízení, takže bere v úvahu i plochy s dočasnou změnou lesního porostu nebo lesního hospodaření, nesouvisející se změnou využívání půdy, což narušuje metodickou konzistentnost a právní jistotu;
- K. vzhledem k tomu, že metodika kategorizace zemí podle rizika zavádí relativní prahovou hodnotu 0,2 % ročního úbytku lesní plochy a absolutní prahovou hodnotu 70 000 hektarů ročního úbytku lesů, aniž by tyto konkrétní hodnoty jasně zdůvodnila; vzhledem k tomu, že některé země s vysokou mírou odlesňování, jako jsou například Spojené státy, se nacházejí těsně pod absolutní hranicí, což vyvolává pochybnosti ohledně objektivity a spolehlivosti zvolených referenčních hodnot;
- L. vzhledem k tomu, že posuzování rizika odlesnění na základě rozšiřování plochy orné půdy využívané pro příslušné komodity podle definice uvedené v čl. 2 bodě 1 nařízení (EU) 2023/1115 a na základě rozsahu živočišné a dřevařské výroby není dostatečně přesné; vzhledem k tomu, že zahrnutí celkové produkce dřeva jako

orientačního ukazatele rizika odlesnění je metodologicky sporné, protože směřuje zákonnou lesnickou činnost s odlesňováním způsobeným změnou využití půdy;

Nedostatečná granularita a kontextualita

- M. vzhledem k tomu, že současný systém, který zahrnuje pouze tři kategorie rizika, neumožňuje dostatečně rozlišovat mezi zeměmi s velmi rozdílnou mírou rizika odlesnění;
- N. vzhledem k tomu, že tento nedostatečně diferencovaný přístup by mohl oslabit motivaci ambicióznějších vlád k dalším opatřením, protože fakticky penalizuje pokrok a neoceňuje smysluplné úsilí v boji proti odlesňování;
- O. vzhledem k tomu, že Komise by tyto metodické nedostatky současného třístupňového klasifikačního systému měla řešit, a to tak, že zvaží zavedení čtvrté kategorie rizika – „zanedbatelné riziko“ –, která by odrážela skutečnost, že v některých zemích nebo regionech je riziko odlesňování nebo degradace lesů díky pevným právním rámcům, nízké dynamice změn ve využívání půdy a udržitelným postupům hospodaření s půdou skutečně zanedbatelné;
- P. vzhledem k tomu, že současný systém může vést k příliš zjednodušenému posuzování rizika odlesňování, protože výsledný status je zemím udělován na základě zastaralých údajů nebo vnitrostátních průměrů, což může vytvářet falešný pocit bezpečí a případně i omezovat povinnost náležité péče u výrobků pocházejících z oblastí, kde stále dochází k nezákonnému odlesňování;
- Q. vzhledem k tomu, že současné údaje dokládají lokálně ohraničené zvyšování míry odlesňování v některých regionech světa, což je vývoj, který jasně svědčí o potřebnosti podrobného monitorování zaměřeného na jednotlivé regiony namísto statických celostátních klasifikací rizik, které mohou vést k nesprávnému popisu celkového trendu a k přehlížení regionálního pokroku nebo naopak zhoršení stavu;
- R. vzhledem k tomu, že věrohodné výzkumy a dlouhodobé studie, jako je „Odlesňování Amazonie: minulost, současnost a budoucnost“¹, kterou v roce 2023 zveřejnila Amazonská síť georeferencovaných sociálně-ekologických informací, jasně dokazují složitost a proměnlivost dynamiky odlesňování, která se odvíjí od politických cyklů, úrovně vymáhání práva a místních socioekonomických podmínek, a dokládají tudíž potřebu adaptivnějšího a kontextuálnějšího přístupu namísto

¹ https://infoamazonia.org/wp-content/uploads/2023/03/DEFORESTACION-AMAZONIA-2025_21032023.pdf.

pevně daných referenčních hodnot pro jednotlivé země;

- S. vzhledem k tomu, že současný model klasifikace rizik nezohledňuje volatilitu globálních komoditních trhů, kde kolísání cen, dynamika obchodu a změny poptávky mohou rychle změnit tlak na odlesňování;
- T. vzhledem k tomu, že klasifikace rizik by měla rovněž umožnit vytvoření regulovaného kompenzačního mechanismu, který by mohl být používán výhradně mimo primární oblasti nebo oblasti s vysokou biologickou rozmanitostí;

Obavy týkající se spravedlnosti, legitimacy a globální účasti

- U. vzhledem k tomu, že současný systém referenčního srovnávání zemí může odrazovat od spolupráce a sdílení údajů ze strany zemí produkujících relevantní komodity, zejména pokud kategorizaci zemí podle rizika vnímají jako nespravedlivou nebo politicky motivovanou; vzhledem k tomu, že nezbytnou podmínkou posílení vzájemné důvěry a účasti je spravedlivý přístup založený na prokázaných faktech a na spolupráci, který bude namísto negativního označování podporovat transparentnost a vymahatelnou odpovědnost;
 - V. vzhledem k tomu, že ekologické organizace a organizace občanské společnosti ze zemí produkujících relevantní komodity vznesly ke konzultacím, jež probíhaly v souvislosti s vývojem systému referenčního srovnávání zemí, výhrady, které se týkaly toho, že tyto konzultace nebyly dostatečně inkluzivní, a poukázaly na důležitost participativních procesů zahrnujících původní společenství, místní zúčastněné strany a regionální orgány;
1. domnívá se, že prováděcí nařízení (EU) 2025/1093 překračuje prováděcí pravomoci stanovené nařízením (EU) 2023/1115;
 2. vyzývá Komisi, aby prováděcí nařízení (EU) 2025/1093 zrušila;
 3. vyzývá Komisi, aby revidovala systém referenčního srovnávání zemí a zajistila, že tento systém bude vycházet z aktuálních údajů, umožní rozlišování mezi regiony a bude zahrnovat transparentní vážení ukazatelů rizik;
 4. naléhavě vyzývá Komisi, aby zavedla jasné, časově omezené a transparentní postupy pro pravidelné přehodnocování kategorizace zemí podle rizika na základě měřitelného pokroku a aktualizovaných vědeckých údajů;
 5. zdůrazňuje význam spolupráce se zeměmi produkujícími relevantní komodity a zúčastněnými stranami prostřednictvím inkluzivních a participativních procesů a podpory reforem lesní správy a systémů sledovatelnosti;
 6. požaduje doplňková opatření, jako jsou partnerství v oblasti lesnictví,

technická pomoc a pobídky pro spravedlivý obchod, která by doprovázela proces referenčního srovnávání a podporovala udržitelnou transformaci v regionech produkujících komodity;

7. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi, jakož i vládám a parlamentům členských států.